

Henki &

elämä

Anni selätti lukihäiriön

Jyväskylän seurakunnan lehti

18.5.2018 ■ numero 9

Mummopyörät vaihtuivat fat-bikeihin

► sivu 5

Kerjäläisiä kohdellaan kuin roskaa

► sivut 8–9

Toukokuussa lomailevaa lykästi

► sivu 16

Some muutti nuorten maailman

Älypuhelin tulo ja sosiaalinen media muuttivat koulun pe-ruuttamattomasti. Yhtäkkiä nuorilla oli käsissään kaiken aikaa saatavilla jotain paljon kiinnostavampaa kuin mitä koulu voisi koskaan tarjota: some, pelit, YouTube...

Älypuhelimilla on monia hyviä puolia. Mutta opettajana en voi olla huomaamatta, että niiden ilmaantumisen jälkeen monien nuorten keskittymisen taidot ovat alkaneet heikentyä ja sitä myöten lukutaitokin. Myös omien ajatusten kirjoittaminen lauseiksi tuntuu monesta oppilaasta työläältä. Olisi niin paljon helpompaa vain täpätä tai klikata.

Miten opettaa syvällistä kaivautumista johonkin asiaan hipaisukulttuurin aikakaudella? Osa porukasta väsähtää alkumetreillä. On huolestuttavaa, että kansalaisten lukutaito huononee samaan aikaan, kun internetistä, ”tiedon valtatiestä”, on tullut kinttu- ja harhapolkujen loputon verkosto, jossa juuri tarvittaisiin terävää machete-veistä erottelemaan oikeita reittejä.

Kasvatustajat ovat huolissaan myös digin nuorten kasvokain-viestin-vähydestä ja ryhmätyötaidoista, aiheellisestikin. Toisaalta, kuten eräs oppilaani huomautti: ”Opet ei tajua, miten sosiaalisia me ollaan somessa!” Totta. Harmillista kyllä, se sosiaalisuus siirtyy huonosti elävään elämään. Yhä useammin koulussa tulee vastaan sooliloijaita, joiden on vaikea alistua sääntöihin. He toimivat omien impulssiensa johdattamina, omassa kuplassaan.

Entä mikä osuus nuorten tyttöjen lisääntyvään henkiseen pahoinvointiin on sillä, että somen monet toimijat ja viihdeteollisuus asettavat naisen tärkeimmäksi ominaisuudeksi ulkonäön – ja tietynlaisen ulkonäön? Ja kuka pelastaisi konsolipelaamiseen koukkuun jääneet yksinäiset pojat?

Koulu, kuten koko kulttuurikin, on keskellä isoa ihmiskoetta. Miten älypuhelin, peliteollisuus ja sosiaalinen media muokkaavat ihmisen mieltä ja hänen yhteisöjään? Uskallan kuitenkin heittää ar-vauksen, että live-kontaktit nuorten välillä eivät tule koskaan menemään kokonaan pois muodista.

Helena Saaristo
Opettaja
Viitaniemen koulu

Tänään rukoulen

Kiitos keväästä

Kiitos Jumala uudesta keväästä, valosta ja lämmöstä pitkän ja raskaan talven jälkeen.

Nainen, 52

MINNA PALOVAARA teksti
HANNA-KAISA HÄMÄLÄINEN kuva

Anni Koskinen, 18, muistaa ala-asteen äidinkielen tunnit. Lukeminen oli työläästä ja hidasta. Hänet ohjattiin kerran viikossa erityisopettajan luokse, mutta sitä hän ei tiennyt, miksi joutui erilleen muusta luokasta.

Koulu oli pieni kyläkoulu, jossa kaikki tiesivät toisensa. Koskinen tunsi olevansa huononmpi kuin muut, kun ei pysynyt tahdissa mukana. Tehtäville annetut aikarajat loivat paineita. Piti yrittää keskittyä ja olla nopea. Hän oppi piilottelemaan hitauttaaan ja keksi keinoja selviytyä.

– Tein pää hiessä ahkerasti kaikki läksyt, ettei kukaan huomaa kuinka huono olen.

Lukemisen ymmärtäminen vaatii Koskiselta täyttää keskittymistä, ja lukeminen on hidasta ja kuormittavaa. Kolmannella luokalla tehtiin lukemisen testi, jossa oli monta sivua tekstiä ja monivalintakysymykset. Koskinen vastailli kysymyksiin vielä välitunnilla, kun muut söivät samassa luokassa välipalaa.

Vaikeudet lisääntyivät, kun vieraat kielet tulivat lukujärjestykseen. Koskiselta vie aikaa yhdistää sanat merkitykseen. Vieraskieliset sanat lisäsi kirjoitetaan eri tavalla kuin lausutaan.

– Pitää miettiä, luenko sanan oikein, lausunko oikein ja vielä kirjoitanko oikein. Se

vaatii keskittymistä ja tuntuu puuduttavalta.

– En ole tähän päivään mennessä uskalta- nut kunnolla opiskella englantia. Pelottaa, että kohta taas joudun noloon tilanteeseen, kun en osaa. Eräs opettaja raivostui, koska en osannut lausua englannin a-vokaalia oikein. Koko luokka nauri.

Ammattiopiston alussa muistiinpanojen kopsioiminen taululta oli niin hidasta, että Koskinen lopetti niiden tekemisen.

– Minua nolotti niin paljon. Tiesin, että en kuitenkaan ehtisi, ja muistiinpanot olisivat joka tapauksessa vajaat.

Kaikkille ensimmäisen vuoden opiskelijoille tehdään ammattiopistossa kartoitavat lukemisen ja kirjoittamisen testit. Syy Koskinen vaikeuksiin selvisi, kun tulokset tulivat. Testin tulos oli selvä.

– Muistan, miten hänellä ei ollut mitään aavistusta, että kyse voisi olla lukivaikeudesta. Meille tulee joka vuosi opiskelijoita, jotka ovat aina tienneet, että jotain on, mutta heitä ei ole koskaan peruskoulun aikana testattu, kertoo Gradia Jyväskylän erityisopettaja Pasi Puronaho.

Koskinen ohjattiin tarkempiin testeihin, joiden tuloksien pohjalta hänelle laadittiin henkilökohtainen opintojen järjestämisestä koskeva suunnitelma. Siihen kirjattiin, että hän saa tarvittaessa opiskelumateriaalin etukäteen. Testin tulos oli helpotus. Hän ei

Lukihäiriö ei estä opintoja

Anni Koskinen valmistuu tänä keväänä merkonomiksi. Oppimisen vaikeuksille löytyi syy ensimmäisen opintovuoden aikana. Hän ei olekaan hidasta tai tyhmä, vaan kyse on lukihäiriöstä.

olekaan huono eikä tyhmä, vaan vaikeuksille löytyi syy.

Lukivaikeus aiheuttaa sen, että on opiskeltava huolellisemmin kuin muut. Opiskeluun pitää käyttää aikaa. Lukihäiriö vaikeuttaa varsinkin kielenopiskelua ja sanallista matematiikkaa. Vaikeus voi näkyä käytännön elämässä ja opiskelussa pieninä juttuina, pikkuvirheinä. Numerot menevät väärin päin tai kirjoittaa vahingossa ylimääräisen nollan.

” Lukivaikeudella ei ole mitään tekemistä tyhmyyden kanssa.

– Ilmeisesti Koskinen lukihäiriö ei ole ollut niin vakava, että se olisi huomattu peruskoulussa. Hän on saattanut tehdä todella paljon töitä peittääkseen hankaluudet, eikä lukemisen vaikeutta ole tunnistettu, Puronaho arvioi.

Kun opettaja tietää opiskelijan lukihäiriöstä, hän voi ottaa sen opetuksessa huomioon. Ohjeissa pyritään selkokielisyyteen, ja materiaalin voi saada etukäteen, jolloin taululta ei tarvitse yrittää kopioida tekstiä.

Esimerkiksi matematiikan tunneille voi saada mukaan erityisopettajan, joka keskit-

ttyy enemmän tukea tarvitseviin opiskelijoihin. Tavoitteena on, että opiskelija saa opinnot suoritettua ajallaan eikä tipahda tai joudu suorittamaan rästiopintoja jälkikäteen.

Gradia Jyväskylässä toimii viisi laaja-alaista erityisopettajaa. Opiskelijoita on noin 4 500. Kartoittavalla testillä saadaan tietoa erityistarpeista. Niilo Mäki Instituutin kehittämä testi on ollut käytössä noin 15 vuoden ajan.

– Opiskelija yleensä kyllä tietää, että hänellä on joku ongelma, mutta ei tiedä mistä se johtuu, jos sitä ei ole tutkittu mitenkään. Lukivaikeudella ei ole mitään tekemistä tyhmyyden kanssa. Se on hankaluus ja vaikeus, mutta se ei saa olla este opinnoille, Puronaho sanoo.

– Lukivaikeuden kanssa tulee toimeen, kunhan se tunnistetaan ja siihen reagoidaan. Tällä hetkellä noin 12 prosenttia opiskelijoistamme on erityisopiskelijan statuksella. On paljon oppimisvaikeuksia, jotka aiheutuvat muista asioista. Ne vaativat usein enemmän huomiota kuin lukivaikeus, Puronaho lisää.

Anni Koskinen hyödyntää oppimisessa värejä ja yhdistää asioita vaikkapa käsialaan. Onneksi hänellä on valokuvamuisti. Toisinaan tuntuu epärealilta, että muut tuntevat pääsevän helpommalla.

– Minun on pakko keskittyä täysillä ja

ymmärtäminen on hidasta. Se syö niin paljon mehuja, että jaksamisen rajat tulevat välillä vastaan. Kokeissa katson ensin kysymykset ja etsin niihin vastaukset. En voi lukea ensin pitkää tekstiä ja yrittää ymmärtää sisältöä ja sitten vielä viedä tietoa paperille. Se ei onnistu tai on ainakin todella hidasta ja puuduttavaa.

Koskinen suorittaa parhaillaan opintojen viimeistä työssäoppimisjaksoa ja viihtyy työssään. Hän kertoi työpaikalla heti alkuun lukivaikeudestaan, ja saa tehdä työtehtävät omalla tahdilla.

– Minua ei enää hävetä yhtään. Helpottaa, kun ei tarvitse peitellä eikä esittää mitään. Kukaan ei ihmettele, jos teen jotkut asiat tavallista hitaammin.

Työharjoittelussa Koskinen keräi kokemusta ja itsevarmuutta, mutta työelämään siirtyminen askarruttaa.

– Pelottaa, etten pärjää. Sellainen epävarmuus on jäänyt omista taidoista. Olin niin kauan tietämätön siitä, mistä hitaus johtuu. Lukivaikeus on aiheuttanut sen, että aliarvioin itseni muutenkin. Pikkuhiljaa olen päässyt parempaan suuntaan.

Hän painottaa, että lukihäiriön kanssa voi oppia tulemaan toimeen. Kun tiedostaa omat voimavarat ja rajoitukset, tietää mihin asioihin pitää panostaa enemmän. Tietää mihin pitää keskittyä. Sillä tavalla pääsee eteenpäin.

Tiesitkö?

Lukivaikeudet

■ Noin 6–10 prosentilla suomalaisista on vaikeuksia lukemisessa tai kirjoittamisessa.

■ Lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeutta kutsutaan lukivaikeudeksi. Usein käytetään myös termiä lukihäiriö tai dysleksia.

■ Lukivaikeuden keskeisenä piirteenä pidetään vaikeutta hahmottaa ja käsittää äänneisiin liittyvää eli fonologista tietoa.

■ Lukivaikeus voi ilmetä esimerkiksi lukemisen hitautena tai vaikeutena, oikeinkuulemisen vaikeutena, kirjoittamisessa kirjainten tai niiden paikan sekoittumisena tai kirjaimia voi olla liikaa tai liian vähän tai jopa sanoja puuttuu. Luetun ymmärtäminen, sanojen tunnistaminen tekstistä ja lukemista edellyttävien tehtävien tekeminen voi olla hankalaa.

■ Lukivaikeudessa ei ole kuitenkaan kyse ymmärtämisen vaikeudesta. Ymmärtämisen vaikeudet voivat liittyä laajemmin oppimisvaikeuksiin.

Lähde: Lukihäiriö.fi

Anni Koskinen saa pian käteensä liiketalouden merkinnön paperit. Hän suorittaa talous- ja toimistopalveluiden koulutusohjelman Gradia Jyväskylässä.

Ihmisoikeudet koskevat kaikkia, muistuttaa romanikerjäläisistä kirjan kirjoittanut Kimmo Oksanen. Kenenkään ei pitäisi joutua kadulle kerjäämään elääkseen.

▲ Olosuhteet kaduilla kerjääville romaneille ovat karmaat. Romanit ovat tottuneet huonoon kohteluun niin kotona kuin ulkomailla.

► Cetatea de Baltăn köyhimmät romanit asuvat kurjissa taloissaan pellon takana kukkulan juurella. Kuva helmikuulta 2008.

◄ Herttoniemen sillan alla asunut Mihaela Stoica synnytti esikoisensa Fernandon Helsingissä helmikuussa 2008, omana 17-vuotissyntymäpäivänään.

Ohikuljetut romanikerjäläiset

■ RIITTA-SISKO KEINONEN teksti

Mihaela Stoica oli 16-vuotias ja viimeisillään raskaana. Romanian Cetatea de Baltăn kylästä kotoisin oleva Stoica oli Helsingin katukuvaan vuonna 2007 ilmestyneiden romanikerjäläisten joukossa. Nyt hän on kolmen lapsen äiti ja asuu perheineen Helsingissä kaupungin vuokra-asunnossa. Esikoinen **Fernando** käy koulua ja lasten isällä **Suras Moldovanilla** on työpaikka.

Toimittaja, kirjailija **Kimmo Oksanen** ja valokuvaaja, dokumenttiohjaaja **Heidi Piironen** ovat kymmenen vuoden ajan seuranneet romanikerjäläisten elämää Euroopassa.

– Kirjassa seurataan Mihaela Stoican kautta kahta sukua, jotka itse tekevät jotain oman elämänsä eteen. He ovat onnistuneet parantamaan elinolojaan kerjäämällä. Kotikylässä ei ole kummossakaan mahdollisuuksia elää, sillä töitä ei ole. Työttömyyskorvaus on 30 euroa kuukaudessa, Oksanen kertoo.

Kerjääminen on alentavaa ja tuhoaa terveyden. Se repii lapset ja vanhemmat erilleen aiheuttaen sosiaalisia ongelmia.

– Kerjääminen ei ole ratkaisu köyhyyteen ja romanien tilanteeseen yleisesti, mutta henkilökohtaisesti se voi sitä olla, Oksanen sanoo.

Suoran avun antaminen hädänalaisille ei ole ollut Suomessa tapana enää vuosikymmeniin. Kerjääminen on häpeällistä. Omillaan pitää tulla toimeen, ja jos ei tule, yhteiskunta auttaa.

Näky anovaan asentoon kumartuneesta rääsiyhin pukeutuneesta kerjäläisestä iskee täysillä päin näköä. Moni käy välähdyksenomaisesti läpi tunteitaan ja asenteitaan. Epämiellyttävä ja paljastava hetki on kuitenkin pian ohitettu.

Romaneja kohdellaan kuin roskaa. Heitä ei haluta nähdä, siksi heitä ei katsota. He menettävät joka päivä sen mitä heille kuuluu: ihmisoikeutensa ja tulevaisuutensa.

On esitetty, että romanien kerjäämisen taustalla on järjestäytyntä rikollisuutta. Kuten myös, että ryysyt ovat rooliaisuus ja oikeasti kerjäläiset ovat hyvin toimeentulevia.

– Myytti, että romanit edustavat rikollisuutta, on helppo ja siksi niin vahva. Selitys,

jota monet mediat ja mielipidekirjoittelu vahvistivat, antoi ihmisille myös toimintamallin uudessa tilanteessa, toteaa Oksanen.

Hän on havainnut, että mitä monisyisempi asia on, sen suurempi on taipumus mennä yli siitä, missä aita on matalin.

” Myytti, että romanit edustavat rikollisuutta, on helppo ja siksi niin vahva.

– Hokemat jäävät mieleen. Mediat ovat hokeneet, että roposilla rakennetaan linnoja Romaniaan. Anteeksi vaan, mutta jotkut ihmiset eivät jaksajata itse, on helpompaa ottaa totuus lööpistä. Onhan se hankalaa, jos joutuu ajattelemaan, etsimään tietoa ja käsittelemään tunteitaan.

On kuitenkin totta, että jotkut romanit

käyttävät järjestelmiä hyväksi ja tekevät rikoksia. Kimmo Oksanen huomauttaa, että kun kerrotaan romanimiehen myyneen lapsensa, ja se on totta, muuttuu asia mielikuvissa koskemaan koko yhteisöä.

– Jokainen ihminen pitää katsoa yksi kerrallaan. Katsoa sisältä, ja sen perusteella tehdä arviot siitä, kuka hän on. Rikollinen on rikollinen. Suomessa kerjääminen ei ole rikos. Kerjäläinen ei ole rikollinen, vaan kerjäläinen, Oksanen painottaa.

– Mihaela Stoica tuli perheineen Suomeen tarkoituksenaan etsiä kausityötä. Kuten he, monet romanit ovat uskovaisia, usein ortodokseja tai helluntailaisia. Kun työtä ei löydykään, kerjuukuppi ja toisten armon varaan jättäytyminen on ainoa mahdollisuus, sillä rikolliset keinot eivät tule kysymykseen.

Romaneiden historiaan on piirretty satojen vuosien orjuus, joka yhä näkyy aseenteissa ja hierarkioissa. Kommunismiaikana romanit elivät omavaraistalouksissaan omilla yhteisöissään muun yhteiskunnan ulkopuolella. He arvostivat perinnetaitojen oppimista, eivät koulunkäyntiä.

– Heillä oli töitä perinteisissä ammateissaan käsityöläisinä, muusikoina, hevostenhoitajina ja ennustajina. Ceausescujen teloitus, ja siirtyminen markkinatalouteen romuttivat kaiken tämän. Romanit edustivat karsittavaa kuluuää kuolleine ammatteineen. Työt päättivät ensimmäisenä romanilta myös tehtaissa ja maataloudessa, Oksanen tekee.

Työttömyys vaivaa myös valtaväestöä, mutta romanien työttömyys on moninkertainen. Romanian romaneista 80 prosenttia elää köyhyysrajalla tai sen alapuolella.

– Romaneilla ei ollut valmiuksia reagoida muuttuneisiin tulevaisuuden tarpeisiin. Heillä oli sukupolvien lukutaidottomuus sekä eriytyneitä kulttuurireita ja osaamisia, joille ei ollut enää tarvetta.

Kun elämä kotimaassa ei ole elämisen arvoista syrjinnän ja köyhyyden vuoksi, eikä tulevaisuuskään tarjota mitään, on helpompaa ymmärtää, miksi monet romanit lähtevät kerjuulle tai kausitöihin ulkomaille.

Vapaa liikkuvuus on tuonut romaneille mahdollisuuksia. He viipyvät joitakin kausia tai jopa vuosia kerjuulla ja voivat

mahdollisilla säästöillään parantaa elinolojaan.

Olosuhteet kaduilla kerjääville ovat karmaat. Romanit ovat tottuneet huonoon kohteluun niin kotona kuin ulkomailla.

” Kerjäläinen ei ole rikollinen, vaan kerjäläinen.

– Eväspussi kelpaa, samoin ystävällinen katse. Mutta rahan ja paremman toimeentulon vuoksi he ovat kerjuulle lähteneet, Oksanen summaa.

Valoa luulisi kuitenkin olevan näkyvissä, sillä EU panostaa koulutuksen, asumisolojen ja työllisyyden parantamiseen isoilla summilla.

– Paljon on paikallisten pormestarien käsissä. Cetatea de Baltăssa EU:n tukirahat ovat löytäneet niille tarkoitetun kohteensa, kunta on rakentanut vesijohdot ja kaasuputket kylän köyhälle alueelle. Monessa ta-

pauksessa kuitenkin romanien olojen parantamiseen kohdenneet rahat ovat menneet välistävetäjille.

On laskettu, että Romanian kansalaisia on ulkomailla yli neljä miljoonaa. Oksanen tuo esiin myös teorian, jonka mukaan hallitus ja valtaväestö haluavatkin pitää romanit heikossa asemassa ja heidän pysyvän ulkomailla.

– Silloin heistä ei ole yhteiskunnalle kuluja, vaan he päivittäin lähettävät rahaa kotiin ja hoitavat itse ongelmansa niin kuin suinkin vain kykenevät.

Monet ovat kotiin palattuaan pystyneet tienesteillään muuttamaan syrjäkyliltä parempiin oloihin. Koti kuntakeskuksessa mahdollistaa myös lasten koulunkäynnin. Tulevat sukupolvet saavat mahdollisuuden parempaan elämään.

Jos elämä olisi pelkkää rahaa, voisi kerjäämistä sanoa kannattavan. Kun valuttua muutetaan elämänsälaaduksi, lasku jo yhdestäkin kadulla vietetystä päivästä on epäinhimillinen, Kimmo Oksanen kirjoittaa.

Oksanen pitää lasten koulunkäyntiä avainasiana paremman tulevaisuuden saavutta-

misessa. Hän perää EU:lta parempaa tukien valvontaa.

– Koteihin pitäisi saada pesumahdollisuudet. Monet romanilapset lopettavat koulunkäynnin, koska heitä syrjitään huonon hygienian vuoksi.

Jos vanhemmat ottavat lapset mukaan ulkomaille kerjäämään, koulunkäynti katkeaa siihen. Toisaalta ero vanhemmista aiheuttaa myös omat ongelmansa.

Kun vanhemmat ottavat lapsensa pois koulusta, he varastavat heidän tulevaisuutensa, Oksanen sanoo.

– Jos ihmiset pitävät lapset koulussa ja lapset jaksavat sitä käydä, olisi pikkuihlaa mahdollista nousta, vaikkakin romaneja kylä poljetaan isolla saappaalla. Se on kuin kiipeämistä Himalajalle, tarvitaan paljon onnistumisia, jotta tarpeettomuuden ja tulevaisuudettomuuden ketju saadaan katkeamaan.

Kuvat Kimmo Oksanen ja Heidi Piironen kirjasta Ohikuljetut – Erään kerjäläisperheen tarina. WSOY 2018.

JYVÄSKYLÄN
YKKÖSAPTEEKKI

Seppälän Citymarket
Vasarakatu 29, 40320 Jyväskylä
Palvelemme: ma-la 9-20, su 12-18
www.jyvaskylanykkosapteekki.fi

LÖYTYISIVÄTKÖHÄN
KEVÄÄN LAHJAT ELLIN
UUDESTA PUTIIKISTA?

Ellin
KIRJA & PUTIIKKI

KORTIT, KIRJAT JA LAHJAT
KRISTILLISET TUOTTEET

KAUPPAKATU 25, P. 044 055 6289
MA-PE 10-18, LA 11-15

Lahja, joka kestää!

Koodilla **ALE18** alennus nahkakantisista tuotteista, kun teet tilauksen netissä piplia.fi + 31.5. saakka

Onneksi on PIPLIA!

TA-VA-TAAN kylässä

Raamattutapahtuma • Jyväskylä 19.-20.5.2018
Pipliakauppa paikalla!

Hopeariipukset

IKUINEN YSTÄVÄ
Moderni versio enkeliriipuksesta.
41 €

HERRAN SIUNAUS
Klassikkoriipus, jossa on sanomaa.
36 €

PIPLIA, voimasanoja

Suomen Pipliseura | myynti 010 838 6520 | myynti@piplia.fi | www.pipliakauppa.fi

piplia.fi

NAHKAKANTINEN VIRSIKIRJA -15 %
Lisävihkon virret viidellä kansiväri vaihtoehdolla.
Hinnat alkaen 55 €

RAAMATTU, 92 -KÄÄNNÖS -15 %
Selkeytämme nahkakantisten Raamattujen
valikoimaa. Poistuvissa malleissa on alennetut
hinnat. Hinnat alkaen 45 €

RAAMATTU, 33/38 -KÄÄNNÖS -30%
Raamatut 30 % alennuksella. Katso valikoima
verkkokaupasta.

NIMIPAINATUS
Oma tai lahjansaajan kultainen nimipainatus.
Nimipainatuksen toimitusaika on 2-3 viikkoa.
12 €/KPL. **TILAATHAN AJOISSA!**

Kallistunut hautakivi on vaarallinen

MINNA PALOVAARA teksti
JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA kuva

Jyväskylän seurakunnan hautausmailla tarkistetaan tänäkin keväänä hoitohautojen muistomerkkien kunto. Kallellaan tai painuneena oleva hautakivi on vaarallinen sekä työntekijöille että hautausmaalla vierailleille.

Suoristamista vaativasta hoitohaudan muistomerkistä kerrotaan omaisille kirjeellä. Viime vuonna postitettiin noin 160 kirjettä.

– Kaikki eivät muista, että hautakivet ovat vainajan omaisten omaisuutta. Myös vastuu niiden hoidosta kuuluu omaisille, sanoo Vanhan hautausmaan työnjohtaja Liisa Kontunen.

Hautakiven kallistuminen on usein monen tekijän summa. Se voi johtua maan routimisesta tai kiviiden juuret saattavat nostaa hautakiveä ylöspäin. Lisäksi maan painuminen voi siirtää kiveä.

Jyväskylän seurakunnan kuudella hautausmaalla on tuhansia muistomerkkejä. Kallellaan olevan muistomerkkin oikaiseminen kuuluu vainajan omaisille.

Hautakiven oikaiseminen vaatii erityistä osaamista. Kontunen kannustaa omaisia käyttämään työhön kivalan ammattilaisia.

– Hautakivi voi painaa satoja kiloja. Se on kaatuessaan todella vaarallinen. Hautakivi saattaa myös rikkoontua, Kontunen kertoo.

Seurakunnalta ei enää voi ostaa hautakiven oikaisua. Ostopalvelu poistettiin muutama vuosi sitten.

– Resurssit eivät yksinkertaisesti riitä. Seurakunnalla on kuusi hautausmaata, joilla on tuhansia hautoja, Kontunen toteaa.

Oikaisu: Edellisen lehden jutussa "Kilometrejä edessä, tonneja takana" haastatellun nimi on Jouko Iso-Heiniemi, eikä Jouko Iso-Heiniemi.

Laatukivet kohtuuhintaan
www.HautakiviHalvemalla.fi

OJALA
LAURI
1.11.1902 - 11.11.2017
1 105 € kiillotettu

110 €

Veistetyt patsaat, monta mallia
540 €

Puh: 045 109 1809 – Email: hautakivi@hautakivihalvemalla.fi

Jyväskylän seurakunnan kirkkovaltuuston kokous

Ti 29.5. klo 18.00
Palokan kirkolla,
Rovastintie 8.
Kokous on avoin yleisölle.

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

Ilmoittautuminen päiväkerhoihin ja muskareihin 16.4.-20.5.

Päiväkerhot ovat 3-5-vuotiaiden lasten omaa kerhotoimintaa. Kerhon alkaessa lapsen tulee olla täyttänyt kolme vuotta. Muskarissa lauletaan, leikitään ja musisoidaan.

Ilmoittautuminen:
www.jyvaskylanseurakunta.fi

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

KAIKKEA KIVAA KOTIIN
KEITTIÖTUNING

WWW.KEITTIOTUNING.FI

Asianajotoimisto Urtti

AA Elina Saari & AA, VT Erkki Urtti & OTM Eero Urtti

Palveluitamme:

Perhe- ja perintöoikeus, mm. edunvalvontavaltakirja, testamentit, perukirjat, perinnönjao, avioero-ositukset.

Ympäristöoikeus, mm. kaavoitusasiat, tie- ja lunastusriidat, maa-ainesten käyttö, yhteisalueiden asiat.

Asuminen ja rakentaminen, mm. kauppakirjat ja sopimukset, asunto- ja kiinteistökauppariidat, rakennusriidat.

Maksukyvyyttömyys, mm. yrityksen konkurssi- ja saneerausmenettely.

Yhdistysten ja vesiosuuskuntien asiat.

osoite:
Kauppakatu 27 A 7,
40100 Jyväskylä
puhelin
050-336 93 26 / Elina
sähköposti:
asianajo@urtti.fi
kotisivut:
www.urtti.fi

Maailmassa on 750 miljoonaa
lukutaidotonta aikuista,
joista 2/3 on naisia.

Suomen Pipliseura
www.piplia.fi

Tavoittemme on, että
20 000 naista Itä-Afrikassa
oppii lukemaan.

Lahjoita 10 € tekstaa PIPLIA 10638 nroon 16499
tai soita nroon 0600 9 5127 (hintaa 10,01+pvm)

voimasanoja
PIPLIA.

KIRKKOPÄIVÄT
YLPEÄNÄ ESITTÄÄ

Kirkkopäivien 2019 ETKOT

Yläkaupungin Yössä LA 19.5.2018

PEPE WILLBERG & BAND
Jelmun telta klo 20 >

VAPAA
PÄÄSY

RINNERADIO
Jyväskylän Kaupunginkirkko klo 22 >

KIRKKOPÄIVÄT
Jyväskylässä 17. - 19.5.2019
kirkkopivat.fi

Uutisia hyvässä
hengessä!

piplia.fi

TA-VA-TAAN
kylässä

Raamattutapahtuma
Jyväskylä 19.-20.5.2018

voimasanoja
PIPLIA.

Yhteistyössä Suomen Pipliseura, Jyväskylän seurakunnat ja Keski-Suomen Pipliseura

Marko Salojärven intohimoja ovat metsästys ja kalastus. Luonnossa paljon liikkuvalla parasta toukokuuisessa lomassa on seurata, miten maailma herää taas eloon.

Kerran se kirpaisee

HEIKKI IMPIÖ teksti

Virallinen kesälomakausi alkaa toukokuusta ja kestää syyskuuhun asti. Keski-Suomen pelastuslaitoksessa on noin 140 työntekijää, jotka osallistuvat varsinaiseen kenttätason pelastustoimintaan. Heillä on ollut jo joitakin vuosia porrastuskäytäntö lomien suhteen. Suurin osa pelastustoimintaan osallistuvasta henkilöstöstä kiertää kaikki viisi lomakuukautta läpi viiden vuoden aikajänteellä.

Tilastollisesti toukokuu on kesälomakuukausista vähäsatteisin. Tänä vuonna hellepäiviä on ehtinyt toukokuun puoleen väliin mennessä kertyä jo enemmän kuin Keski-Suomessa koko viime kesän aikana yhteensä.

Toukokuinen loma voi olla superia

Liika joutilaisuus ei kuulu Marko Salojärven lomaviettotapoihin. Puuhaa pitää olla, mutta stressiä tekemisistä ei kannata ottaa. Toukokuun helteet tulivat lomalaiselle mukavana yllätyksenä.

HEIKKI IMPIÖ teksti
JOONAS HARTIKAINEN kuva

Keski-Suomen pelastuslaitoksella palomiehenä ja ensihoitajana työskentelevä **Marko Salojärvi** on tyytyväinen mies. Yli kaksikymmentä vuotta kestäneellä työuralla tämä on ensimmäinen kerta, kun loma alkoi toukokuun alkupuolella.

– Kävi todella hyvä tuuri, kun kelit ovat ihan superia. Enpä olisi osannut kuukausi sitten kuvitella, että metri lunta häippäisee näin äkkiä.

Helteinen päivä on tulossa, sen tuntee heti aamusta. Naapuriton-

tilla valmistaudutaan katon pesuun. Jonkun on tehtävä töitä, vaikka toinen lomailee. Joutilaana ei Salojärvi silti halua lomaansa viettää, ja pihapiiristä löytyy aina pientä tekemistä.

» Toukokuisen loman parasta antia on seurata luonnon heräämistä ja sen äänimaailmaa.

Takapihalla on vanha kota, joka on saanut jo uuden lattian. Kodan

lähetyville on suunnitelmilla silta, jota pitkin pääsee vieriselle puistoalueelle. Naapurin kanssa rakennetaan peräkärryyn saunaa, joka on tarkoitus saada valmiiksi vielä tällä viikolla.

– Saunan voi lyödä auton perään ja halutessaan siirtää ponttoonin päälle ja tehdä siitä kelluvan saunan.

Tänä vuonna lomasta tulee väkisin erilainen. Luvassa ei ole yhteisiä lomareissuja, koska muu perhe lomailee eri aikaan. Eikä reisuun tai mökille pääse siitäkään syystä, että reilu kuukausi sitten

jämmlanninpystykorva Hirvisalon Elli synnytti kahdeksan pentua.

– Nimesin ne rahayksikköjen mukaan. Kruunu, Dinaari, Taala ja Peso, siinä muutaman pennun nimet.

Kaikesta huolimatta Salojärvi ei stressaa lomallaan. Lomaan ei kuulu kellon katseleminen, ja aamulla voi halutessaan nukkua pitempään. Lomaan kuuluu myös hyvä ruoka ja grillaaminen.

– Tykkään laittaa ruokaa monipuolisesti. Sienet metsästä, se on sitä kotimaista luomua.

Toukokuisen loman parasta antia on seurata luonnon heräämistä ja sen runsasta äänimaailmaa.

– Toissa yönä nukuin takaterasilla. Väillä kuuntelin, kun hanhiparvia lenteli ylitse.

Salojärvi viihtyy luonnossa ja on innokas metsämies. Samanmoinen löytyy ihan naapurista. **Pasi Niemelän** kanssa koetaan verkot lähes päivittäin ja saalistakin on saatu ihan kohtuullisesti. Tänä jäneltä palaa kaksi lomalaista, joista Niemelällä on kesäloman sijaan vielä pitämätöntä talvilomaa.

– Tänä ei saatu kuin yksi pieni lahna, mutta kalastuksen viehätys-hän perustuu siihen, että saaliin määrää ei voi tietää etukäteen.

Elämästä

Opiskelu ja urheilu kulkevat rinnakkain

SIRPA KOIVISTO
teksti ja kuva

Olen **Minja Salo**, 23 vuotta. Olen kotoisin Multialta, mutta muutin Jyväskylään jo seitsemän vuotta sitten. Kirjoitin ylioppilaaksi Voonmaan urheilulukiosta, ja nyt opiskelen kättilöksi Jyväskylän ammattikorkeakoulussa.

Olen aina pitänyt lapsista ja vauvoista, ja tässä ammatissa pääsen toteuttamaan hoivaviettiäni. Kun olin 12-vuotias, perheeseemme syntyivät keskosina kaksoset. Tuo aika piti sisällään suuren määrän erilaisia sävyjä elämästä, sillä suun-

nattoman ilon lisäksi sain kokea, että menettäminen ja luopuminen ovat myös osa elämää.

Uskon, että kokemuksistani on hyötyä tulevassa ammatissani. Olen oppinut, ettei asioita kannata liikaa suunnitella etukäteen. Elämän arvaamattomuus on antanut minulle uskallusta tarttua tilaisuuksiin.

Opiskelun ohessa pelaan futsalia Kampuksen Dynamon liigajoukkueessa. Olen aina rytmittänyt urheilun ja opiskelun kulkemaan elämässäni rinnakkain. Olen harrastanut kaikenlaista liikuntaa. Lukiossa

lajikseni valikoitui jalkapallo, joka myöhemmin vaihtui futsaliksi. Se sopii lajina paremmin opiskelijan aikatauluihin. Pidän futsalista, koska se on taktinen ja nopeampoinen peli. Joukkueemme pelasi ensimmäistä kautta naisten futsal-liigassa. Säilytimme sarjapaikkamme liigakarsinnan kautta. Se oli vaikean kauden jälkeen iso helpotus.

Kun vapaa-aikaa jää, käyn mielelläni kotona Multialla. Minulla on yhdeksän sisarusta, joista nuorin on 5-vuotias. Olen tytöistä vanhin, ja olen kokenut isosiskon tehtäväni tärkeäksi. Minua odotetaan ja minun luokseni halutaan tulla yöky-

lään. Olen iloinen siitä, että olen onnistunut olemaan sisaruksilleni turvallinen ihminen. Kotiin on aina kiva mennä. Vanhempani ovat roolimalleja ja saan kiittää heitä paljosta.

Suuritan parhaillaan opintoihini kuuluvaa työharjoittelua Joensuun keskussairaalaissa. Kesän työskentelen sairaanhoitajan sijaisena eri osastoilla Kyllön ja Palokan terveyskeskuksissa.

Kesän kohokotiin kuuluvat myös lapsuudenystäväni häät Keuruulla. Toimin häissä kaasona, joka on minulle uusi ja jännittävä tehtävä.

Minja Salo opiskelee kättilöksi Jyväskylän ammattikorkeakoulussa ja pelaa futsalia Kampuksen Dynamon liigajoukkueessa. Salo on Henki&elämä-lehden kummipe-laaja.